

การใช้สิทธิเรียกร้องของลูกค้า

การใช้สิทธิเรียกร้องของลูกหนี้

หลักเกณฑ์การใช้สิทธิฯ มาตรา 233

1. ลูกหนี้ขัดชั้นหรือเพิกเฉย
2. การขัดชั้นหรือเพิกเฉย
ทำให้เจ้าหนี้เสียประโยชน์
3. สิทธินั้นมิใช่เป็นการของลูก
หนี้

วิธีการใช้สิทธิ

1. ใช้ในนามตนเองแทนลูกหนี้
ม.233
2. ต้องขอหมายเรียกลูกหนี้เข้า
มาในคดี ม.234
3. สามารถใช้สิทธิเรียกหนี้เต็ม
จำนวน เว้นแต่ลูกหนี้จะใช้
ให้เท่าจำนวนค้างชำระ ม.
235

ข้อต่อสู้ตาม มาตรา 236

1. มีข้อต่อสู้ลูกหนี้เดิมอย่างไรยกชั้น
ต่อสู้ได้
2. ข้อต่อสู้นั้นต้องเกิดก่อนยื่นฟ้องคดี

หลักเกณฑ์การใช้สิทธิเรียกร้องของลูกหนี้ (ม.233)

- ▶ 1. ลูกหนี้ไม่ยอมใช้สิทธิเรียกร้อง
- ▶ (ก) ลูกหนี้ขัดขืน หรือเพิกเฉย
- ▶ “ขัดขืน” หมายถึงการปฏิเสธไม่ยอมใช้สิทธิเมื่อเจ้าหนี้ร้องขอ
- ▶ หรือลูกหนี้แสดงออกว่าจะไม่ยอมใช้สิทธิ
- ▶ หรือจงใจไม่ใช้สิทธิ

(ก) ลูกหนี้ขัดขึ้น หรือเพิกเฉย

- ▶ เพิกเฉย เป็นการละเลย เช่น ปล่อยให้สิทธิเรียกร้องขาดอายุความ
- ▶ ลูกหนี้ใช้สิทธิเรียกร้อง โดยไม่จริงจัง
- ▶ หรือลูกหนี้ไม่ดำเนินคดีตามสมควร

ข) สิทธิเรียกร้องที่เจ้าหนี้จะใช้แทนได้

- ▶ ห้ามมิให้ใช้สิทธิเฉพาะตัวของลูกหนี้
- ▶ ได้แก่ สิทธิที่ไม่เกี่ยวกับทรัพย์สิน
- ▶ เช่น สิทธิในค่าสินไหมทดแทนเพราะละเมิดต่อร่างกาย สิทธิเรียกค่าสินไหมทดแทนกรณีมีการผิดสัญญาหมั้น สิทธิในค่าอุปการะเลี้ยงดู

2. ทำให้เจ้าหน้าที่เสียประโยชน์

- ▶ ลูกหนี้ไม่มีทรัพย์สินพอจะชำระหนี้ เมื่อลูกหนี้ไม่ยอมใช้สิทธิเรียกร้องทำให้ลูกหนี้ไม่ได้ทรัพย์สินมาชำระหนี้แก่เจ้าหน้าที่
- ▶ หรือ ทำให้เจ้าหน้าที่ได้รับชำระหนี้ไม่ครบถ้วน

ตัวอย่าง

- ▶ แต่งทำสัญญาจะขายที่ดินให้นายดำ แต่งเอาที่ดินไปขายฝากแล้วไม่ยอมไปไถ่ถอน ย่อมทำให้นายดำเจ้าหนี้เสียเปรียบ นายดำยอมใช้สิทธิเรียกร้องของแดงเข้าไถ่ถอนการขายฝากได้ (ฎ.1065/2496)

- ▶ การที่เจ้าหนี้จะใช้สิทธิเรียกร้องของลูกหนี้ฟ้องคดี
ในนามของ ตนเองนั้น นอกจากลูกหนี้จะต้องขัดขึ้น
หรือเพิกเฉยไม่ใช้สิทธิเรียกร้องนั้นแล้ว การขัดขึ้น
หรือเพิกเฉยไม่ใช้สิทธิเรียกร้องเช่นนั้นจะต้อง
ทำให้เจ้าหนี้เสีย ประโยชน์ด้วย ซึ่งหมายความว่า
ทรัพย์สินของลูกหนี้ที่มีอยู่ โดยไม่ต้องใช้สิทธิเรียก
ร่อนนั้นไม่พอจะชำระหนี้ หากลูกหนี้มีทรัพย์สินอยู่
พอที่จะทำให้เจ้าหนี้ได้รับการชำระหนี้แล้ว การที่
ลูกหนี้ไม่ใช้สิทธิเรียกร้อง ก็ไม่ทำให้เจ้าหนี้เสีย
ประโยชน์แต่ประการใด (ฎ.5400/2536)

ข้อสังเกต

- ▶ สิทธิเรียกร้องของลูกหนี้ ไม่ว่าจะเกิดขึ้นก่อนหรือหลังหนี้ของเจ้าหนี้ หากลูกหนี้ไม่ยอมใช้สิทธิจะเกิดเสียหายแก่เจ้าหนี้ เจ้าหนี้ยอมใช้สิทธิเรียกร้องนั้นแทนลูกหนี้ได้
- ▶ ตัวอย่างเช่น วันที่ 1 ก.ย. 54 นาย ก. เป็นหนี้เงินกู้ยืม นาย ข. 100,000 บาท ต่อมาวันที่ 10 ก.ย. 54 นาย ก. ได้ขายรถยนต์ของตนให้นาย ค. ราคา 300,000 บาท แต่นาย ก. ไม่ยอมเรียกร้องให้นาย ค. ชำระราคาารถ ดังนั้น นาย ข. เจ้าหนี้สามารถ ใช้สิทธิเรียกร้องของนาย ก. ลูกหนี้เพื่อเรียกร้องให้นาย ค. ชำระหนี้ค่ารถยนต์ได้

ขอบเขตและวิธีการใช้สิทธิของเจ้าหนี้

- ▶ 1) เจ้าหนี้ใช้สิทธิในนามตนเองแทนลูกหนี้
- ▶ มาตรา 233 บัญญัติว่า “ท่านว่าเจ้าหนี้จะใช้สิทธิเรียกร้องนั้นในนามของตนเองแทนลูกหนี้เพื่อป้องกันสิทธิของตนในมูลหนี้นั้นก็”

ข้อสังเกต ตามมาตรา 233

- ▶ สิทธิที่เจ้าหนี้จะใช้เรียกร้องต่อผู้อื่นที่มีอยู่ เพียงเท่าที่ลูกหนี้มีอยู่
- ▶ หนี้นั้นต้องถึงกำหนด
- ▶ หนี้นั้นต้องไม่มีข้อบกพร่อง เช่น หนี้ขาดอายุ ความ
- ▶ เจ้าหนี้มิต้องได้รับความยินยอมจากลูกหนี้

2) เจ้าหนี้เรียกร้องของลูกหนี้ได้เต็มจำนวน (ม.235)

- ▶ ลูกหนี้มีสิทธิเรียกร้องต่อบุคคลอื่น
- ▶ หนี้ของบุคคลอื่นนั้นถึงกำหนดชำระแล้ว
- ▶ เจ้าหนี้ใช้สิทธิเรียกร้องของลูกหนี้เรียกเงินเต็มจำนวนที่ยังค้างชำระ
- ▶ ผลคือ เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ แต่ต้องไม่มากกว่าจำนวนที่ค้างชำระแก่เจ้าหนี้เอง (ม. 235 วรรคท้าย)

3.บุคคลภายนอกอาจยกข้อต่อสู้ที่มีต่อลูกหนี้ขึ้นต่อสู้ได้

- ▶ มาตรา 236 บัญญัติว่า “จำเลยมีข้อต่อสู้ลูกหนี้ เดิมอยู่อย่างใด ๆ ท่านว่าจะยกขึ้นต่อสู้เจ้าหนี้ได้ ทั้งนี้ เว้นแต่ข้อต่อสู้ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อยื่นฟ้องแล้ว”
- ▶ “จำเลย” ในที่นี้คือ บุคคลภายนอกซึ่งเป็นลูกหนี้ ของลูกหนี้นั้นเอง

3.บุคคลภายนอกอาจยกข้อต่อสู้ที่มีต่อลูกหนี้

- ▶ ข้อต่อสู้ของบุคคลภายนอก เช่น ลูกหนี้ผิดสัญญา หรือได้มีการเลิกสัญญา
- ▶ ได้ชำระหนี้แล้ว ได้มีการปลดหนี้ หรือประนีประนอมยอมความกับลูกหนี้แล้วก่อนที่มีการฟ้องคดี
- ▶ หรือมีสิทธิจะหักหนี้กับลูกหนี้
- ▶ ข้อสังเกต ข้อต่อสู้ที่จะยกขึ้นสู้เจ้าหนี้ได้ ต้องเป็นข้อต่อสู้ที่เกิดขึ้นก่อนฟ้องคดี

ตัวอย่าง

- ▶ นายหนึ่งเป็นเจ้าของที่ดินได้ตกลงให้นายสองสร้างตึกแถวบนที่ดิน นายสองก่อสร้างไม่เสร็จ นายหนึ่งจึงบอกเลิกสัญญา ปรากฏว่านายสองได้เอาที่ดินและตึกแถวไปขายให้แก่นายสาม นายสามจึงใช้สิทธิแทนนายสองฟ้องบังคับให้นายหนึ่ง โอนที่ดินและตึกแถว นายสามไม่อาจใช้สิทธิเรียกร้องของนายสองได้เพราะนายหนึ่งอาจยกข้อต่อสู้เรื่องบอกเลิกสัญญากับนายสอง ขึ้นต่อสู้นายสามได้